

Oppdragsrapport nr. 124/2010

B.359. Røros
Kjerkgata 29

Fargeundersøkelser av eksteriøret

Jon Brønne

Røros. Kjerkgata. 17. mai. Trolig 1912. Kjerkgata 29 under bygging.

Dato: 17.6.2010
Til: Riksantikvaren
Kopi: Røros kommune kulturminneforvalteren, Sør-Trøndelag fylkeskommune, Rørosmuseet
Fra: NIKU v/malerikonservator/seniorforsker Jon Brønne
Emne: B. 359. Røros Kjerkgata 29. Fargeundersøkelser.

Oppdragsgiver: Riksantikvaren
Topografisk nummer: B. 359. Røros
Prosjektnummer NIKU: 156.1056.10
Prosjektleder NIKU: Jon Brønne
Kvalitetssikring: Tone Olstad. Malerikonservator/forsker
Tidspunkt: Feltarbeid: Oktober 2009 og juni 2010
 Rapportering: Juni 2010.

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse.....	2
Bakgrunn.....	2
Generelt.....	2
Historikk.....	2
Eksteriør.....	4
Fargeundersøkelser.....	5
Metode for undersøkelsen.....	5
Dokumentasjon.....	6
Resultatet av fargeundersøkelsen.....	6
Fargeundersøkelsen. Konklusjon.....	9
Anbefalte tiltak.....	9
Anbefalte farger og fargesetting.....	10

Bakgrunn.

Arbeidet ble initiert av kulturminneforvalteren på Røros. Årsaken var at bygningen skal males utvendig.

Generelt.

Arbeidet inngår som en del av det årlige rådgivings- og undersøkelsesprosjektet som NIKU utfører for Riksantikvaren på Røros.

Historikk.

Kjerkgata 29 ble trolig bygget i 1912. I de senere årene er alle vinduene i 1. etasje mot Kjerkgata og mot gården skiftet ut. I 2. etasje er de opprinnelige vinduene bevart.

Figur 1. Røros. Kjerkgata. Foto tatt 17. mai, trolig i 1912. Toget passerer Nr. 29 som er under bygging. Det ser ut til at dagens bygning består av et eldre hus som lå nede på hjørnet, og et langt tilbygg mot Kjerkgata. Fotografiet henger i gangen i Kjerkgata 29.

Figur 2. Røros. Kjerkgata. Foto tatt 8.6.2010 fra omtrent samme sted, men litt lavere standpunkt enn fig. 1.

Eksteriør.

Figur 3. Røros. Kjerkgata 29. Hovedfasaden mot Kjerkgata.

Figur 4. Røros. Kjerkgata 29. Hoveddøra.

Venstre sidepilaster ved hoveddøra. Negative fargespor viser at dette elementet er endret.

Figur 5, 6 og 7. Tre elementer på dørromrammingen som alle har negative fargespor som viser at de er endret.

Figur 8. Røros. Kjerkgata 29.
Originalt vindu i hovedfasadens 2. etasje.

Figur 9. Røros. Kjerkgata 29.
Nytt vindu, 2008/09 i hovedfasadens 1. etasje.

Fargeundersøkelser

Metode for undersøkelsen

Fargeundersøkelsen ble gjort ved lagvise avdekkinger og registrering av malingslag (fargetrapp), samt kontrollprøver med skalpell på bygningselementene og vurdering av overflater i feltmikroskop på stedet. Fargeundersøkelsen ble utført i dagslys. Resultatet av undersøkelsene er basert på funn på stedet. Det er ikke tatt ut materialprøver for videre undersøkelser ved NIKUs laboratorium i Oslo.

Dokumentasjon

Fargeregistrering ble gjort ved bruk av NCS S systemet, som er et system for fargebeskrivelse.¹ Fargekodene skal i de fleste tilfellene oppfattes som veiledende, ettersom det sjelden er mulig å finne én NCS kode som fullstendig samsvarer med den avdekkete fargen. Dersom det er oppgitt to koder, anses fargen å ligge mellom de to kodene. Det må også tas høyde for at de avdekkete malingene gjerne er skitne, avblekete og nedslitte, og at fargene derfor kan se annerledes ut enn da malingene ble påført. Oljen i oljebaserte malinger gulner dessuten når den ikke utsettes for lys. Det betyr at de fargene som avdekkes vanligvis er for varme eller gule i forhold til hvordan de opprinnelig har vært. Dette er særlig kritisk for blå og grå farger. Oljen vil blekes når fargen står fremme i lyset.

Malerikonservatorene i NIKU har erfaring med denne typen endringer, og tar hensyn til endringene i bindemidlene og pigmentene når fargelagene tolkes og klassifiseres.

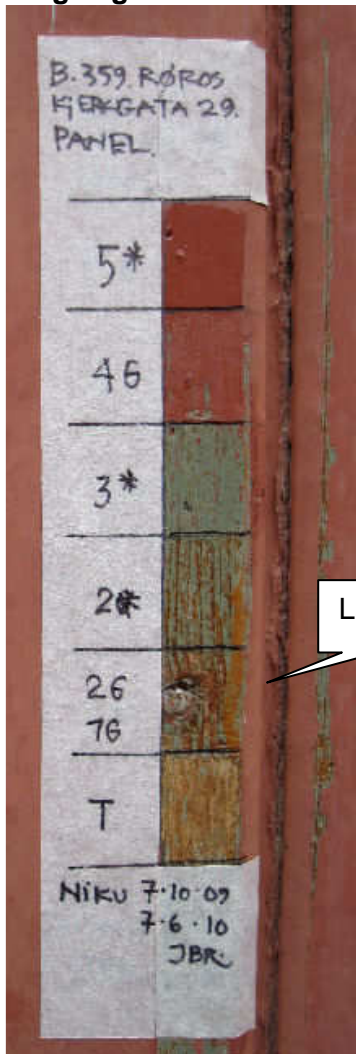
Ved en eventuell oppmaling kan de fargene som anbefales i denne rapporten benyttes direkte.

Alle fotografier er tatt av undertegnede i juni 2010.

Resultatet av fargeundersøkelsen.

Panel.

Fargelag.

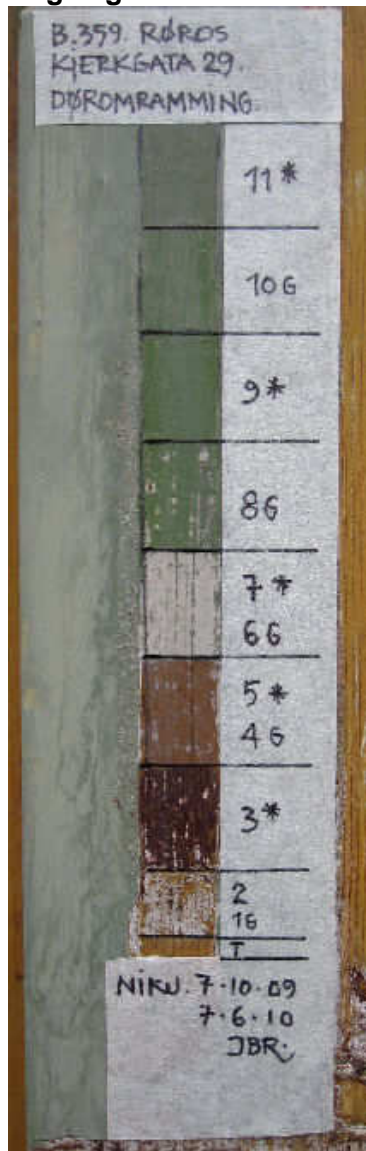

Lag	Farge	NCS -S
Tre	Lyst	
1	Gul oker. Grunning	3560-Y40R
2	Lys grønn. Grunning	4010-G30Y
3	Lys grønn. Opprinnelig farge	4010-G30Y
4	Blek rød. Grunning	Lysere enn 4550-Y70R
5	Blek rød. Nåværende. farge	4550-Y70R

Figur 10. Røros. Kjerkgata 29. Fargelagsavdekking på panelet.

¹ Natural Color System® Index 2009

**Døromramming/Pilastre/Gerikter.
Fargelag.**

Lag	Farge	NCS -S
Tre	Lyst	
1	Gul oker. Grunning	3560-Y40R
2	Hvit. Opprinnelig farge på tidligere brukssted	
3	Dodenkopf. Første overmaling på tidligere brukssted	Blåere enn: 8010-Y70R
4	Gul oker. Grunning	Ikke synlig på avdekkingen
5	Sandsteinsfarge. Opprinnelig farge	5020-Y40R
6	Lys grå. Grunning	1502-Y50R
7	Lys grå.	1502-Y50R
8	Bladgrønn. Grunning	4030-G50Y
9	Bladgrønn.	4030-G50Y
10	Lys grågrønn. Grunning	6010-G50Y
11	Lys grågrønn.	6010-G50Y

**Figur 11. Kjerkgata 29.
Fargelagsavdekking på døromrammingen**

Dør, dørkarm, og vindusgerikter. Fargelag.

Figur 11. Kjerkgata 29. Fargelagsavdekking på dørkarmen.

Lag	Farge	NCS -S
Tre	Lyst	
1	Gul oker. Grunning	3560-Y40R
2	Sandsteinsfarge. Opprinnelig farge	5020-Y40R
3	Sandsteinsfarge. Grunning	Lysere enn: 5020-Y40R
4	Lys gråhvit. Grunning	1502-Y50R
5	Lys gråhvit.	1502-Y50R
6	Bladgrønn. Grunning	4030-G50Y
7	Bladgrønn.	4030-G50Y
8	Lys grågrønn. Grunning	6010-G50Y
9	Lys grågrønn. Nåværende farge	6010-G50Y

Døra på gårdssiden mot øst, hadde ett ekstra fargelag under det laget som på hoveddøra var opprinnelig farge, dvs. lag 2. Dette eldste fargelaget så ut til å være en eikeådring. Trolig er døra gjenbruk.

Vindu. Fargelag.

Lag	Farge	NCS -S
Tre	Lyst	
1	Hvit. Tynn grunning	
2	Hvit. Opprinnelig farge	
3	Hvit	
4	Lys gråhvit. Grunning	
5	Gul oker	2040-Y10R
6	Mørk guloker	4030-Y30R
7	Gul oker. Grunning	2050-Y20R
8	Gul oker. Nåværende farge	2050-Y20R

Figur 11. Kjerkgata 29. Fargelagsavdekking på vindu.

Fargeundersøkelsen. Konklusjon.

Undersøkelsen har vist at den dørromrammingen som står på hoveddøra er gjenbruk. Omrammingen har blitt bygget om og tilpasset bruk der den nå står. Dette vises ved at omrammingen har tre fargelag under det sandsteinslaget som er eldste sammenfallende lag med de øvrige elementene på huset.

Døra på østveggen mot gården er trolig også gjenbruk, idet denne også hadde ett ekstra fargelag under det eldste fargelaget som er sammenfallende med resten av bygningen. Etersom det sto et eldre hus på eiendommen, som delvis ble inkorporert i den nåværende bygningskroppen, kan disse bygningsdelene være gjenbruk fra denne bygningen.

(Se. Fig. 1.) Døra på nordveggen mot gården og meglere, håndlister og sprosper på hovedtrappa er nye, trolig skiftet i løpet av de siste ti årene. De øvrige bygningselementene på fasadene er med stor sannsynlighet de opprinnelige fra 1912.

De fargene som er funnet som de opprinnelige er typiske for jugendstilen. Det betyr at da bygningen sto nyoppført, var fargene og fargesettingen moteriktig og en viktig del av den nye bygningen.

Anbefalte tiltak

NIKU tilrår at Kjerkgata 29 males i de opprinnelige fargene og fargesettingen fra byggeåret ca. 1912. Det bør benyttes linoljebasert maling til malerarbeidene. Hvis det benyttes en maler til arbeidet, sørg for at det gjøres godt underarbeid, og velg en maler som kan dokumentere god erfaring med bruk av linoljemaling.

Anbefalte farger og fargesetting.

Panel.

Males lys grønn med linoljemaling. Opprinnelig farge. NCS S 4010-G30Y. Glans ca. 35.

Dører

Males i sandsteinsfarge med linoljemaling. Opprinnelig farge. NCS S 5020-Y40R.
Glans ca. 35.

Døromramming.

Males i sandsteinsfarge med linoljemaling. Opprinnelig farge. NCS S 5020-Y40R.
Glans ca. 35.

Vinduer

Males hvite med linoljemaling. Glans ca. 35.

Kjellervinduer

Males hvite med linoljemaling. Glans ca. 35.

Vindusgerikter, dørgerikter og dørkarmen

Males i sandsteinsfarge med linoljemaling. Opprinnelig farge. NCS S 5020-Y40R.
Glans ca. 35.

Vindskier og gesimser

Males i sandsteinsfarge med linoljemaling. Opprinnelig farge. NCS S 5020-Y40R.
Glans ca. 35.

Trapp.

Megler, vange og håndlister:

Males i sandsteinsfarge med linoljemaling. Opprinnelig farge. NCS S 5020-Y40R.
Glans ca. 35.

Sprosser.

Males hvite med linoljemaling. Glans ca. 35.

Grunnmur og trappefundament.

Males lys grå med egnet murliming. NCS S 3000-N. Glans ca. 15.

Oslo 17.6. 2010.

Jon Brønne
Malerikonservator/seniorforsker